

Славський А.

*студент III курсу факультету комп'ютерних
та інформаційних технологій
Тернопільського національного економічного університету
Науковий керівник: к.ю.н., доцент, в.о. завідувача кафедри
економічної безпеки та фінансових розслідувань ТНЕУ
Москалюк Н.Б.*

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОПОРУШЕНЬ, СКОЄНИХ В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

На сьогоднішній день без використання мережі Інтернет вже неможливо уявити жодної професійної, суспільної чи особистої діяльності. Поряд із величезними можливостями, що стали доступними завдяки глобальній мережі, все частіше можна почути і про негативні аспекти, які супроводжують її. Так, доводиться чути і про шахрайства, і про інформаційні війни, і загалом про кіберзлочинність в Інтернеті. Тому необхідним є ґрунтовний аналіз негативних явищ, що мають місце в мережі, їх детальне вивчення і вироблення спільної політики боротьби з ними.

Отож, для початку розглянемо, що ж являє собою кіберзлочинність і які присутні на сьогоднішній день легальні та доктринальні тлумачення цього поняття.

Законодавство нашої держави у відношенні до правового регулювання кіберзлочинності є недосконалим і жодного легального визначення цього поняття не містить. Є лише визначення понять, пов'язаних із кіберзлочинністю. Так, Закон України «Про основи національної безпеки», визначає поняття комп'ютерної злочинності та комп'ютерного тероризму, під яким пропонується розуміти «розголошення інформації, яка становить державну та іншу, передбачену законом, таємницю, а також конфіденційної інформації, що є власністю держави або спрямована на забезпечення потреб і національних інтересів суспільства й держави, а також намагання маніпулювати суспільною свідомістю, зокрема шляхом поширення недостовірної, неповної або упередженої інформації» [1]. Варто відзначити, що за змістом вказаного закону вбачається, що комп'ютерний тероризм є лише одним із видів злочинів у сфері інформаційних технологій і об'єднувати його з загальним поняттям кіберзлочинності є невірним.

Серед міжнародних нормативно-правових актів, що прийняті для боротьби із кіберзлочинністю, слід назвати Конвенцію про кіберзлочинність, яку в 2005 році ратифікувала і Україна. Вказаною конвенцією пропонується розмежування кіберзлочинів залежно від об'єкта правовідносин. Так, до злочинів проти конфіденційності, цілісності та доступності комп'ютерних даних і систем відносяться незаконний доступ, нелегальне перехоплення, втручання в дані, втручання в систему, зловживання пристроями; до злочинів, пов'язаних з комп'ютерами – підробка та шахрайство; до злочинів пов'язаних зі змістом – вироблення дитячої порнографії, пропонування або надання доступу до дитячої порнографії, розповсюдження, передача, здобуття дитячої порнографії за допомогою комп'ютерних і володіння дитячою порнографією в комп'ютерній системі чи на комп'ютерному носії інформації; до злочинів щодо

порушення авторських і суміжних прав – правопорушення, за які передбачено кримінальну відповідальність Паризьким актом Бернської Конвенції про охорону літературних та художніх творів, Угодою TRIPS, Угодою ВОІВ про авторське право, Міжнародною Конвенцією про захист виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення (Римська конвенція) і Угодою ВОІВ про виконання і фонограми за винятком будь-яких моральних прав, які надаються такими Конвенціями, у разі коли такі дії вчинені свідомо, у комерційних розмірах і за допомогою комп'ютерних систем [2].

Як показує аналіз у національній практиці, попри відсутність легальних тлумачень кіберзлочинності, все ж сформувалось розуміння цього поняття і воно у великій мірі співвідноситься із вказаними вище міжнародно-правовими нормами. Так, однією з основних характеристик інтернет-злочинності є висока латентність (як природна, так і штучна, що виникає через небажання потерпілих повідомляти про злочини правоохоронним органам). Офіційна статистика правоохоронних органів не відображає вірогідної картини стану правопорушень, що вчиняються у мережі Інтернет, або за її допомогою, як на рівні держави, так і на загальносвітовому рівні. Для оцінювання стану такого виду злочинності необхідно використовувати інші способи одержання даних, такі як інтерв'ювання, фокусні групи, огляди, а також метод «реєстрації звернень» - віктимологічний метод, що по лягає у збиранні відомостей про злочини від потерпілих. Використання цих методів поряд з аналізом офіційної статистики дасть змогу дослідити масштаби інтернет-злочинності та її тенденції з урахуванням злочинів, що залишилися за рамками зареєстрованих правоохоронними органами протиправних діянь.

Наступними характеристиками кіберзлочинності можна назвати:

— відносну комфортність діяльності, тобто готування та скоєння злочину здійснюється практично не відходячи від «робочого місця»;

— доступність - у зв'язку з тенденцією постійного зниження цін на комп'ютерну техніку;

— широку географію скоєння злочинів, але враховуючи те, що основна кількість комп'ютерів розташована у великих населених пунктах, то саме на них і припадає «левова частка» злочинності;

— віддаленість об'єкта злочинних посягань - він може перебувати за тисячі кілометрів від місця скоєння злочину;

— складність виявлення, фіксації і вилучення криміналістично-значущої інформації (слідові картини злочину) при виконанні слідчих дій для використання її в якості речового доказу і т. ін.;

— широке використання злочинцями засобів шифрування інформації.

Найнебезпечнішим на сьогоднішній день визнано такі злочини, що скоюються завдяки або безпосередньо в мережі Інтернет: розповсюдження порнографії, шахрайство та некриміналізований спам, порушення авторських прав, наркозлочинність та тероризм.

В Україні кримінальну відповідальність за скоєння комп'ютерних злочинів встановлено XVI розділом КК України - відповідальність за злочини у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж. Аналіз поглядів національних вчених на ефективність такої відповідальності дозволяє стверджувати, що вона є недосконалою і має значну кількість прогалин. Для чіткого правового регулювання суспільних

відносин, що виникають у зв'язку з використанням глобальної мережі Інтернет, є необхідним:

— конкретизація та уніфікація таких правових категорій, як: віртуальний простір, інтернет-суспільство, інтернет-відносини, інтернет-злочинність та перманентна підтримка усіх законодавчих актів, що регулюють інтернет-відносини в актуальному стані, адже сучасні інформаційні технології розвиваються шаленими темпами;

— законодавче визначення класифікації інформаційних прав громадян у мережі Інтернет, з'ясування характеру та особливостей правозастосування юридичних норм, що регулюють діяльність користувачів цієї мережі в Україні і, насамперед, її UA-сегмента;

— законодавче визначення меж державного втручання у суспільні відносини, пов'язані з використанням мережі Інтернет;

— розширення дій кримінальної відповідальності за протиправне використання можливостей мережі Інтернет (розповсюдження нелегального матеріалу, несанкціоноване перехоплення інформації, комп'ютерний саботаж тощо);

— посилення правового забезпечення безпеки інформаційних систем, а також відповідальність адміністраторів баз даних та інших посадових осіб, які забезпечують експлуатацію комп'ютерних інформаційних систем.

Отож, дослідження особливостей порушень, скоєних в мережі Інтернет, дозволяє нам стверджувати про необхідність якнайшвидшого легального визначення поняття «кіберзлочинності», його наукового обґрунтування та класифікації, яка відповідатиме міжнародно-правовим вимогам. Все це стане першим кроком до формування статистичної інформації про це негативне явище і вироблення наступних кроків до викорінення його із національної практики.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про основи національної безпеки» від 19.06.2003 №964-IV // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, №39, ст.351

2. Конвенція про кіберзлочинність від 23.11.2001 року // http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/994_575

Созанська Т.

студентка III курсу юридичного факультету

Тернопільського національного економічного університету

Науковий керівник: к.ю.н., доцент, доцент кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права

Ментух Н.Ф.

PRODUCT PLACEMENT ЯК ВИЯВ НЕДОБРОСОВІСНОЇ ПРИХОВАНОЇ РЕКЛАМИ: ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ

Реклама переслідує нас усюди. Ще М. Ларні стверджував: «Реклама — це засіб змусити людей потребувати того, про що вони раніше не чули взагалі» [1, с. 35]. Одним із видів реклами, яка сьогодні є найбільш поширеною на ринку